

ikke tager meget fejl, udarbejdede et Lovforslag, bestemt til at føre denne Sag videre, og dette Lovforslag har i ethvert Tilfælde udøvet Indflydelse paa de senere fremkomne Lovforslag. Jeg har ogsaa strax, da jeg blev Minister, stillet mig det som Opgave at føre denne Sag igjennem. Det har, som jeg nylig bemærkede, og som den ærede Ordfører for Forslagsstillerne i sit Foredrag har oplyst, tilsyneladende været en Tilfældighed, at denne Lov ikke tidligere er kommen igjennem. Sagen stod flere Gange saaledes, at man havde Grund til at vente, at et endeligt Resultat vilde være fremkommet af Forhandlingen; men altid er det glippet, og den Erfaring, jeg høstede ved i Samlingen 1875—76 at indbringe Lovforslaget, har ledet mig til den Overbevisning, at denne Sag vil være bedst tjent med at hvile endnu i nogen Tid. Jeg indrømmer, at det er et Skjøn over Forholdene, og at det kan være berettiget, at Andre have et andet Skjøn over Forholdene, og jeg skal tilføie, at det skulde glæde mig meget, om de Sidste havde Ret; men mit Skjøn er det imidlertid, at denne Sag vil være bedst tjent med endnu i nogen Tid at hvile; vi komme da vel nok engang til en Løsning. — De Spørgsmaal, der have tildraget sig væsentlig Interesse ved dette Forslags Behandling, ere fornehmelig følgende to: Det ene er Spørgsmaalet om Inddragelsen af Midlerne i Statskassen, og det andet Spørgsmaalet om Bestaffenheden og Størrelsen af den Lønning, der ydes Præsterne. At det vil være forbundet med store Fordele at faae Loven igjennem, er erkjendt fra alle Sider, og den Interesse, Forhandlingerne have tildraget sig, vidner noksom om, at det har været en almindelig Erkjendelse. Jeg er fuldstændig enig med den ærede Ordfører for Forslagsstillerne i, at de Momenter, han fremdrog, tale stærkt i denne Henseende, men ikke desto mindre er der dog visse Omstændigheder eller visse Grundbetingelser, der maa fastholdes, for at man kan finde det forsvarligt at skride til en saa stor og gjennemgribende Reform. Spørgsmaalet bliver nu da, hvilke disse ere. Enhver kan naturligtvis lægge Vægt paa det Éne eller det Andet, Alt efter personlige Skjøn; men en Besvarelse af Spørgsmaalet om disse to Hovedpunkter, tror jeg, vil kunne opnaas med større Sikkerhed, dersom man bestemtere og klarere præciserer, hvad Formaalet i finantziel Henseende er med den her omtalte Reform. Er Formaalet at benytte de Midler, der nu ere henlagte til Geistlighedens Lønning, paa en frugtbare Maade for dette Formaalet Opnaaelse, men ikke at opnaa nogen Binding for Statskassen, saa stiller Sagen sig paa en Maade; men er det Formaalet at indvinde nogen Fordel for Statskassen af Ordningen af Præsternes Lønningsforhold, saa stiller Sagen sig paa en helt anden Maade. Jeg ser naturligtvis her bort fra Offeret som en tvungen Sag; thi det ere Alle

enige om, at Offer som tvungen Sag bør opgives, om der end om Enkelthederne i Bestemmelserne kan være forskjellige Meninger. Jeg tror ikke, at det af mig i 1875—76 fremsatte Lovforslag traf det Rette i alle Punkter; men det er kun et underordnet Spørgsmaal; Hovedsagen er den, om man vil opnaa nogen Binding for Statskassen, eller om man kun vil søge at anvende de Midler, der nu ere henlagte til Geistlighedens Lønning, paa en for Formaalet heldigere Maade. Vil man kun det Sidste, er jeg ikke istand til at se, hvilken Interesse det kan have at drage disse Midler ind i Statskassen for der at lade dem forsvinde; man vil dog tilsidst ikke lade dem forsvinde i den øvrige Masse, men kræve et Regnskab for, hvad der kommer ind paa denne Konto, og hvad der udgives, og kommer da Sagen i Virkeligheden til at stille sig anderledes, end naar man inddrager dem i en særlig Fond? Den ærede Ordfører for Forslagsstillerne mindede om, at jeg havde inddraget en forandret Stilling med Hensyn til dette Punkt. Det var i og for sig berettiget, om jeg havde gjort det; men jeg har havt Leilighed til og lykkeligvis, inden jeg blev Minister, under Forhandlingerne i det andet Thing at give en Forklaring i denne Henseende, til hvilken jeg her skal henvise; jeg nævner dette kun i Forbigaaende. — Vil man altsaa ikke drage nogen Fordel af denne Ordning, men kun paa en for Formaalet frugtbare Maade anvende, hvad der nu anvendes til Geistlighedens Lønning, ser jeg ikke, at der kan være Noget som helst til Hinder for, at man inddrager Midlerne i kirkelige Fonds. Naar man tilmed veed, hvor stor Pris Mange sætte derpaa, forekommer der mig at være stærk Grund til at vise Æstergivendehed i dette Punkt. Det andet Spørgsmaal er, hvorledes Lønningerne skulle fastsættes. Der maa jeg tilstaa, at jeg ingenlunde føler mig tilfredsstillet ved det Forslag, som her foreligger. Det vilde utvivlsomt heller ikke være kommet til at se saaledes ud, som det gjør, dersom det ikke var faste Lønninger, som vare bragte i Forslag for mange Aar siden. Efter dette Forslag vilde jo Præsterne ved deres første Ansættelse for det store Flertals Bedkommende opnaa en fast Lønning, foruden, som bekendt, Bolig og Jord, af 1,600 Kr., paa gammel Dansk 800 Rd. Jeg tror ikke, at det ærede Medlem vilde have foreslaaet en saadan Lønning, dersom den ikke havde staaet som de 800 Rd. i det gamle Lovforslag. (Berg: Der er en Bøndegaard til, og der er Alderstillelag og mange andre Ting). Ja, men det har jeg jo ogsaa nævnet Altsammen. Jeg sagde foruden Bøvel og Jord 800 Rd., og naar jeg udtrykkelig nævnedes ved den første Ansættelse, tror jeg ikke, at der har været den mindste Grund til at gjøre nogen Indsigelse. Jeg ser meget godt og veed, at der er foreslaaet Alderstillelag senere, men det kan dog ikke væsentlig forandre Sagen. Jeg skal